

Andrzej Wiśniewski

"Ustawa o spółdzielniach i ich związkach oraz rozporządzenie wykonawcze. Komentarz", M. Gersdorf, J. Ignatowicz, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 6/9(57), 74-75

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Całość wykładu przedstawiona jest w taki sposób, aby powołanie się na przepisy prawa obowiązującego stanowiło kanwę wywodów obrazujących nie tyle samą treść norm, ile istotę problemów prawnych, które te normy rozstrzygają. W wypadkach najistotniejszych odchyień projektu kodeksu cywilnego PRL od prawa obowiązującego, autor wskazuje w przypiskach na kierunek tych odchyień. Ułatwia to czytelnikowi zorientowanie się, co w przyszłym prawie stanowić będzie *novum* w porównaniu z dotychczas obowiązującymi przepisami. Pozwoli to jednocześnie na przejściowe posługiwanie się książką także po wejściu w życie nowego kodeksu cywilnego PRL.

Po przedstawieniu na wstępie książki pojęcia oraz społeczno-gospodarczej roli prawa zobowiązań, a także źródeł tego prawa autor omawia kolejno: istotę zobowiązań, treść świadczeń, wielość wierzycieli i dłużników, powstanie zobowiązań, przejście praw i obowiązków wynikających z zobowiązań, wykonanie zobowiązań, skutki ich niewykonania, wygaśnięcie zobowiązań i ochronę wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika. Aneks zawiera dwa dodatkowe rozdziały poświęcone bezpodstawnemu wzbogaceniu i czynom niedozwolonym.

Ustawa o Sądzie Najwyższym i regulamin Sądu Najwyższego. Teksty ustaw. Wyd. Prawn. Warszawa 1962, s. 28.

Książeczka zawiera tekst ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o Sądzie Najwyższym i tekst uchwały Rady Państwa z dnia 22 maja 1962 r. w sprawie regulaminu Sądu Najwyższego.

Przepisy ogólne ustawy stanowią m.i., że Sąd Najwyższy jest naczelnym organem sądowym, który sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i szczególnych w zakresie orzekania. W skład Sądu Najwyższego wchodzi: Pierwszy Prezes, prezesi i sędziowie. Sąd Najwyższy dzieli się na izby: Cywilną, Karną, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Wojskową. Na czele Sądu Najwyższego stoi Pierwszy Prezes, a pracami każdej z izb kieruje jeden z prezesów.

Dałsze przepisy ustawy dotyczą wyboru Sądu Najwyższego i odwoływania jego sędziów, trybu wykonywania nadzoru przez Sąd Najwyższy, sądów dyscyplinarnych oraz postanowień wprowadzających i przejściowych.

Regulamin Sądu Najwyższego zawiera — poza przepisami ogólnymi, przejściowymi i końcowymi — przepisy o posiedzeniach sądowych, o sprawach dyscyplinarnych, o Biurze Orzecznictwa, biurze prezydiálnym i sekretariatach oraz przepisy szczególne dotyczące Izby Wojskowej.

M. Gersdorf, J. Ignatowicz: *Ustawa o spółdzielniach i ich związkach oraz rozporządzenie wykonawcze. Komentarz. Wyd. Prawn. Warszawa 1962, s. 288.*

Ustawa z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach weszła w życie 5 czerwca tegoż roku. Wniosła ona do prawa spółdzielczego szereg zmian. Wiele istotnych dla praktyki zagadnień uregulowanych w nowej ustawie wymagało szerszego omówienia. Zadania tego podjęli się autorzy omawianej pracy, znani już czytelnikom z licznych innych opracowań.

Omawianie nowej ustawy, co do której nie narosła jeszcze ustalona praktyka i nie ma żadnego orzecznictwa, nie jest rzeczą łatwą. Z drugiej strony proponowane przez autorów nowego komentarza rozwiązania często wywierają przemożny wpływ na dalsze kształtowanie się praktyki. Jest więc niewątpliwie bardzo pożądane, aby autorami pierwszego komentarza byli autorzy czy też współtwórcy projektu komentowanej ustawy. Tak właśnie jest w wypadku omawianego komentarza.

Autorzy komentarza wytknęli sobie cel praktyczny: oddać do rąk czytelników w możliwie najkrótszym czasie komentarz, którego treść omawia podstawowe zagadnienia występujące w praktyce. Z tego też względu komentarz nie porusza — skomplikowanych zresztą i w doktrynie bliżej nie wyjaśnionych — zagadnień teoretycznych, jak np. charakteru prawa spółdzielczego, jego stosunku do prawa cywilnego, istoty decyzji (uchwał) organów spółdzielni itp. Wiele uwagi poświęcono natomiast w pracy wskazaniu różnic, jakie zachodzą między dotychczasowym stanem prawnym a nowymi przepisami. Nie trzeba podkreślać, jak bardzo uwypuklenie tych różnic jest w okresie przejściowym przydatne dla osób stosujących nowe przepisy.

Nowa ustawa o spółdzielniach i ich związkach weszła w życie zamiast ustawy z dn. 29 października 1920 r. o spółdzielniach oraz ustawy z dn. 21 maja 1948 r. o Centralnym Związku Spółdzielczym i centralach spółdzielni. Dotyczy ona wszystkich typów spółdzielni i ich związków. Skomasowanie w jednym akcie prawnym norm prawa spółdzielczego wzmacnia więź łączącą wszystkie spółdzielnie niezależnie od rodzaju działalności, ułatwia zainteresowanym zapoznanie się z tymi normami oraz przeciwdziała zbędnej inflacji przepisów.

Ramy nowej ustawy są w zasadzie zbieżne z ramami dotychczasowych ustaw, przez nią zastąpionych. Normuje ona zasady i tryb zakładania organizacji spółdzielczych, ich strukturę organizacyjną, podstawowe zasady działania, prawa i obowiązki członków, likwidację spółdzielni oraz ich upadłość.

Ustawa stanowi zasadnicze, podstawowe — choć nie jedyne — źródło prawa spółdzielczego. Do organizacji spółdzielczych mają bowiem zastosowanie także inne przepisy prawa, regulujące sprawy nie objęte ustawą. Ponadto organizacje spółdzielcze obowiązane są przestrzegać postanowień statutu oraz uchwał związków spółdzielczych i Naczelnej Rady Spółdzielczej. Te postanowienia i uchwały stanowią tzw. „wewnętrzne prawo spółdzielcze”.

Omawiany komentarz składa się z trzech części. Część I o spółdzielniach zawiera przepisy wspólne oraz przepisy specjalne dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni pracy i spółdzielni budownictwa mieszkaniowego. Część druga obejmuje przepisy o związkach spółdzielni i Naczelnej Radzie Spółdzielczej. W części trzeciej zamieszczone są przepisy przejściowe i końcowe.

W. Kubiak: *Zobowiązania podatkowe. Teksty i objaśnienia. Wyd. II. Wyd. Prawn. Warszawa 1962, s. 192.*

Zobowiązaniem podatkowym jest zobowiązanie do świadczenia określonej sumy pieniężnej z tytułu obowiązku podatkowego. Zobowiązanie takie powstać może w dwojaki sposób: albo bez wydania i doręczenia decyzji przez organ finansowy, a więc wskutek samego tylko powstania okoliczności, z którymi przepisy podat-